

УДК 339.1

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-3-5>**Рудаченко О.О.**

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування
Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Юр'єва С.Ю.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри підприємництва
та бізнес-адміністрування,
Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Соколов Д.В.

*старший викладач кафедри підприємництва
та бізнес-адміністрування,
Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Rudachenko Olha

*PhD in Economics, Associate Professor of Enterprise Economics,
Business Administration and Regional Department
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

Yurieva Svitlana

*PhD in Economics, Associate Professor of Enterprise Economics,
Business Administration and Regional Department
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

Sokolov Dmytro

*Senior Lecture of Enterprise Economics,
Business Administration and Regional Department
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

MANAGEMENT OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES OF UKRAINE IN THE PROCESS OF BUSINESS DEVELOPMENT

АНОТАЦІЯ

У статті наведено аналіз зовнішньоекономічної діяльності, яка є однією з ключових складових частин у діяльності будь-якої держави. Від її результатів залежить дуже багато, починаючи від платіжного балансу держави і закінчуючи оцінкою якості життя населення. Поганий платіжний баланс приводить до необхідності займати гроші, внаслідок чого зростає державний борг. Проаналізовано основні показники експорту та імпорту, визначено їх прогностичні значення на майбутній період. Доведено, що одним із ключових завдань уряду має бути системний перегляд зовнішньоторговельної політики. Так, у рамках системи угод Світової Організації Торгівлі існує величезний арсенал інструментів і механізмів формування торговельної політики. Для подолання системних дисбалансів у зовнішній торгівлі потрібно спростити процедури торгівлі, а також переглянути митно-тарифні зобов'язання для України. Зовнішньоекономічна діяльність країни є одним із головних напрямів розвитку багатьох сучасних держав, джерелом товарів, виробництво яких неможливо всередині країни, а також доходів від експортно-імпорتنих операцій для багатьох держав, де з певних причин відсутні виробничі процеси, зовнішньоекономічна діяльність – єдиний спосіб забезпечення себе необхідними товарами. У зв'язку з прагненням України стати повноправним членом міжнародного співробітництва та товарообміну, налагодити економічне співробітництво з іноземними партнерами обсяги здійснення зовнішньоекономічних операцій досить сильно збільшилися за останні роки.

Ключові слова: експорт, імпорт, бізнес, зовнішньоторговельні операції, управління, прогнозування.

АННОТАЦИЯ

В статье приведен анализ внешнеэкономической деятельности, которая является одной из ключевых составляющих в деятельности любого государства. От ее результатов зависит очень много, начиная от платежного баланса государства и заканчивая оценкой качества жизни населения. Плохой платежный баланс приводит к необходимости занимать деньги, вследствие чего растет государственный долг. Проанализированы основные показатели экспорта и импорта, определены их прогностические значения на будущий период. Доказано, что одним из ключевых заданий правительства должен быть системный пересмотр внешней торговой политики. Так, в рамках системы соглашений Всемирной Торговой Организации существует огромный арсенал инструментов и механизмов формирования торговой политики. Для преодоления системных дисбалансов во внешней торговле нужно упростить процедуры торговли, а также пересмотреть таможенно-тарифные обязательства для Украины. Внешнеэкономическая деятельность страны является одним из главных направлений развития многих современных государств, источником товаров, производство которых невозможно внутри страны, также доходов от экспортно-импортных операций для многих государств, где по определенным причинам отсутствуют производственные процессы, внешнеэкономическая деятельность – единственный способ обеспечения себя необходимыми товарами. В связи со стремлением Украины стать полноправным членом международного сотрудничества и товарообмена, наладить экономи-

ческое сотрудничество с иностранными партнерами объемы осуществления внешнеэкономических операций достаточно сильно увеличились за последние годы.

Ключевые слова: экспорт, импорт, бизнес, внешнеэкономические операции, управление, прогнозирование.

ANNOTATION

The paper presents an analysis of foreign economic activities, which are one of the key components of life of any country. A lot depends on its results, starting from the balance of payments of the state, ending with the assessment of the quality of life of the population. Poor balance of payments leads to the need to borrow money, resulting in growing public debt. The main indicators of exports and imports have been analyzed, their forecast values for the future period have been determined. It has been proven that one of the key tasks of the government should be a systematic review of foreign trade policy. The efficiency of international trade is one of the main indicators that characterize the level of development of the state, as it affects all macroeconomic indicators and allows increasing the efficiency of resource use through the production of goods in the production of which the country has competitive advantages. However, unfortunately, the efficiency of Ukrainian foreign trade is very low. The analysis showed that the trade turnover with the CIS countries, Europe and the Asian region is growing every year, and the gap between imports and exports continues to widen, which may lead to an increase in the trade imbalance in the future. The trade deficit is an established tradition for Ukraine as a state throughout its history. The constant deficit in trade in goods leads to the loss of financial stability of the state and the need to constantly attract additional resources from other areas of activity to cover the trade deficit, which in turn leads to a slowdown in economic growth. Thus, within the system of agreements of the World Trade Organization there is a huge arsenal of tools and mechanisms for trade policy. To overcome systemic imbalances in foreign trade, trade procedures need to be simplified, as well as customs tariff commitments for Ukraine. The country's foreign economic activity is one of the main directions of development of many modern countries, the source of goods, the production of which is impossible within the country, as well as income from export-import operations for many countries where for some reason there are no production processes. Due to Ukraine's strategy to become a full member of international cooperation and trade, to establish economic cooperation with foreign partners, the volume of foreign economic transactions has increased significantly in recent years.

Key words: export, import, business, foreign trade operations, management, forecasting.

Постановка проблеми. У сучасних умовах зовнішньоекономічна діяльність є однією з ключових складових частин у діяльності будь-якої держави. Від її результатів залежить дуже багато, починаючи від платіжного балансу держави і закінчуючи оцінкою якості життя населення. Поганий платіжний баланс приводить до необхідності займати гроші, внаслідок чого зростає державний борг.

Наявність державного боргу є досить звичним явищем, більшість країн світу його має, але державний борг, як і усі борги, потрібно віддавати, та ще й з відсотками, а коли цей борг занадто великий, то з'являється необхідність у додатковому кредитуванні для погашення цього боргу, що, в свою чергу, веде до додаткового збільшення заборгованості. Такий цикл може продовжуватися доти, доки є країни, які готові кредитувати, коли таких уже не знаходиться, то країна буде вимушена оголосити дефолт та реструктурувати свою заборгованість.

Все дедалі більший вплив у процесі глобалізації мають експортно-імпортні відносини, які

також посилюють свій вплив в рамках міжнародного руху факторів виробництва. Міжнародний рух факторів виробництва викликаний нерівномірним розподілом різних факторів виробництва, що, відповідно, тягне за собою диспропорції у вартості цих факторів, отже, в ціні кінцевого продукту. Оскільки вартість виробництва одних товарів нижче загальносвітової, а інших, навпаки, вище, то державі вигідно самій виробляти і продавати товари, собівартість виробництва яких нижче середньосвітової, а купувати із собівартістю виробництва вище середньосвітового рівня.

Однак із кожним роком обсяги експорту та імпорту України значно зменшуються, що спричиняє суттєве падіння реального ВВП України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам управління зовнішньоекономічною діяльністю України присвячено чимало наукових праць вітчизняних і зарубіжних науковців, таких як В.Г. Андрійчук, І.В. Бурковський, І.С. Гращенко, Т.В. Горянська, М.В. Іващенко, В.В. Клімчик, Е.О. Ковтун, П.М. Леоненко, Н.В. Оляднічук, В.В. Родченко, Є.В. Талавіра, П.І. Юхименко.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте питанням, що пов'язані з формуванням превентивних управлінських рішень у контексті глобалізації, приділялося мало уваги.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз експортних та імпорتنних операцій України в розрізі основних статей, що дасть змогу керівництву вчасно розробити превентивні управлінські заходи щодо покращення зовнішньоекономічної діяльності країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оскільки ресурси розподіляються нерівномірно, то виробництво товарів також поширюється нерівномірно, що приводить до необхідності імпортувати деякі товари. Для забезпечення можливості імпортувати товари необхідно експортувати товари, ресурси для виробництва яких є в надлишку. Відсутність деяких ресурсів у країні приводить до вимушеного імпорту. Вимушена необхідність імпорту деяких товарів приводить до залежності держави від імпорту.

Дослідження структури експортно-імпорتنних операцій дає змогу виділити ключові галузі, від яких залежить зовнішньоекономічний баланс України, та за можливості виявити перспективні шляхи для збалансування грошових потоків із країни та у країну [8].

Міжнародна торгівля є одним з найважливіших показників глобалізації, в тому числі глобалізації виробництва та реалізації товарів і послуг. Рівень інтегрованості країни до міжнародного товарообміну традиційно вимірювався [1; 3; 7; 9] часткою експорту та імпорту у ВВП (експортна та імпортна квоти); пропорцією імпорту в кінцевому споживанні товарів та послуг; часткою експорту в доданій вартості.

Оскільки в сучасному світі найбільш складним завданням є не саме виробництво товару, а його

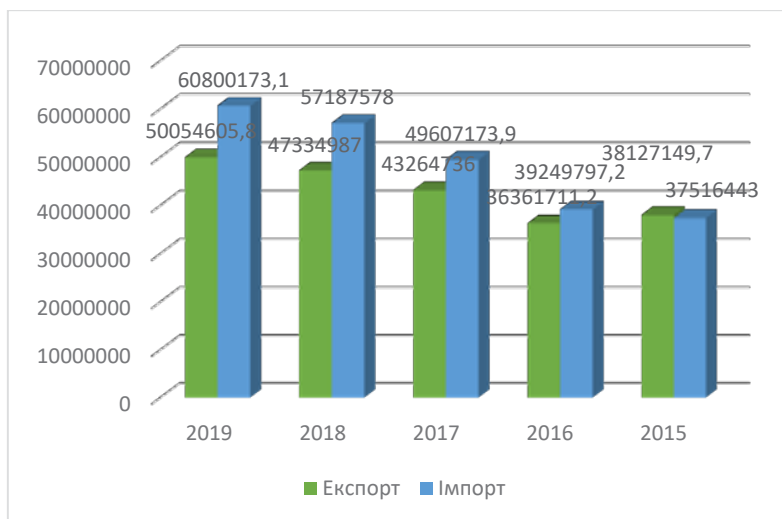

Рис. 1. Географічна структура торгівлі товарами Україною (тис. дол. США)

Примітка: дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькому та Луганському регіонах

збут [6], дослідження доцільно починати з аналізу наявних ринків збуту товарів. Почнемо дослідження з аналізу експорту та імпорту України (рис. 1).

Як основне джерело даних буде використовуватися інформація Державної служби статистики України [2] та Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України [4].

За 2015–2019 роки спостерігається зростання як експорту, так і імпорту товарів. Нині спостерігається значне перевищення імпорту товарів над експортом, що приводить до зростання дисбалансу в торговому балансі.

На рис. 2, 3 представлена динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі товарами Україною в різних країнах світу за 2015–2019 роки [2; 4].

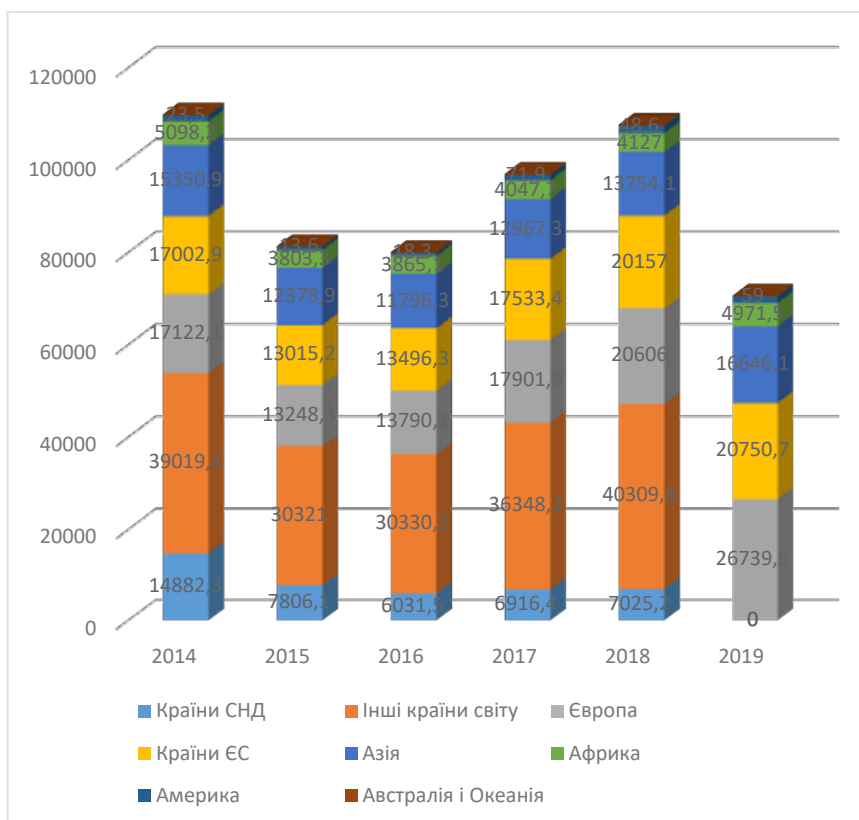

Рис. 2. Географічна структура торгівлі товарами України (експорт), млн. дол. США

Примітка: дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькому та Луганському регіонах

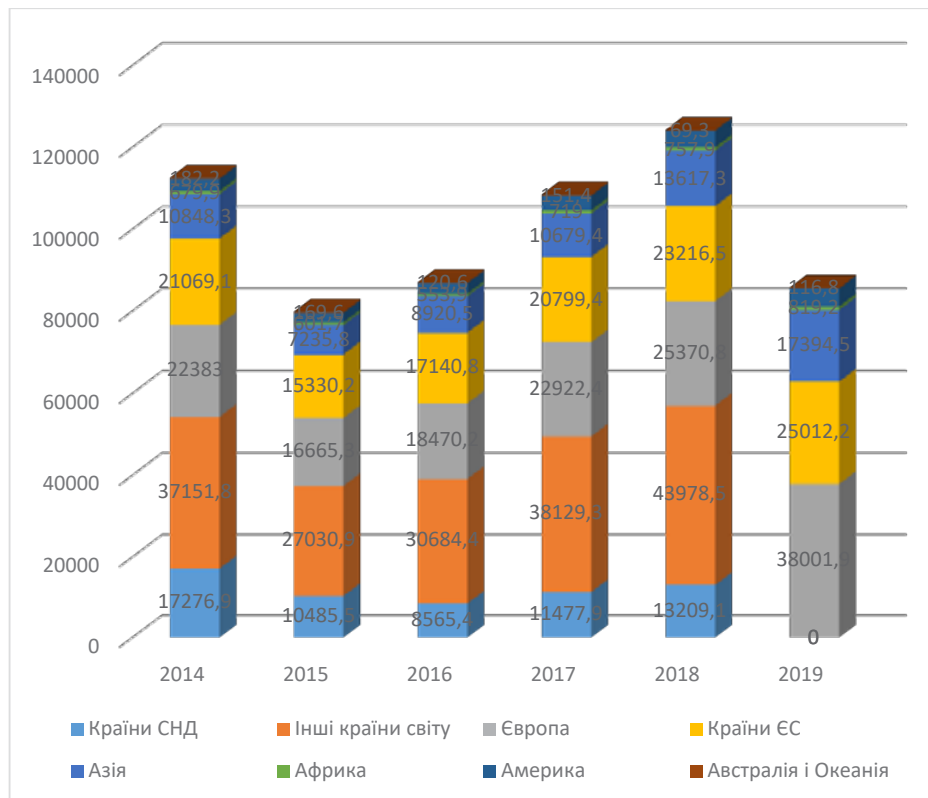

Рис. 3. Географічна структура торгівлі товарами України (імпорт), млн. дол. США

Примітка: дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькому та Луганському регіонах

Економічні зв'язки з країнами СНД залишаються досить значними і продовжують посилюватися. Спостерігається сильне перевищення імпорту над експортом із країнами СНД. Рівень торгівлі перевищив докризовий рівень. Тенденції в динаміці змін експорту та імпорту практично однакові, за рахунок чого номінальний розрив зростає.

Щороку спостерігається зростання товарообігу з країнами СНД, Європи та Азіатським регіоном, проте розрив між імпортом та експортом продовжує посилюватися, що в майбутньому може призвести до збільшення дисбалансу в торговому балансі.

Дефіцит торгового балансу вже сформований традицією для України як держави, за всю історію існування якої дефіциту в балансі торгівлі товарами не було тільки у 2015 році, коли був мінімальний профіцит. Постійний дефіцит у торгівлі товарами призводить до втрати фінансової стабільності держави та необхідності постійно додатково залучати ресурси з інших сфер діяльності для покриття торговельного дефіциту, що, у свою чергу, призводить до уповільнення темпів зростання економіки. Дефіцит торгового балансу 2019 року досяг рівня кризового, що можна вважати певним дзвінком до проблем у майбутньому.

Розглянувши географічну структуру торгівлі товарами, перейдемо до аналізу обсягів експорту та імпорту товарів за регіонами України за 2015–2019 роки [2; 4].

З аналізу таблиці видно, що щороку найбільшим експортером є місто Київ, також варто відзначити, що кількість товарів, що експортується, постійно зростає. Так, експорт товарів м. Києва у 2015 році склав 8 742 884 тис. дол. США, а вже у 2019 році – 12 491 401 тис. дол. США.

Друге місце посідає Дніпропетровський регіон, який у 2019 році експортував 7 907 150 тис. дол. США. Останнє місце за експортом посідає Чернівецький регіон (експорт у 2019 році склав 213 837,3 тис. дол. США).

Аналогічна ситуація складається також з імпортом товарів, де перше місце посідає м. Київ, де імпорт товарів у 2019 році склав 25 690 337 тис. дол. США, а останнє – Чернівецький район, де імпорт товарів у 2019 році склав 208 610 тис. дол. США.

На рис. 4 наведено аналіз товарної структури торгівлі України за 2019 рік [2; 4].

Найбільший імпорт у 2019 році склала група «Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання», маючи 5 435 557 тис. дол. США, а найменший імпорт – «Твори мистецтва» (1 527,2 тис. дол. США).

Щодо експорту, то найбільше у 2019 році було експортовано групу продуктів рослинного походження (580 166,5 тис. дол. США), а найменше – групу творів мистецтва (357,8 тис. дол. США).

Проте найперспективнішим напрямом для України нині є торгівля продукцією металургійного комплексу і продукцією сільського гос-

Таблиця 1

Обсяги експорту товарів за регіонами України за 2015–2019 роки, тис. дол. США

Регіон	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
ЕКСПОРТ					
Вінницький	846 856	982 955,8	1 217 714	1 429 320	1 455 291
Волинський	631 693,7	611 874,2	689 287,7	719 980,9	694 002,3
Дніпропетровський	6 398 976	5 864 833	7 052 760	7 722 596	790 7150
Донецький	3 695 324	3 430 784	4 432 600	4 845 441	463 1583
Житомирський	441 318,7	484 674,8	589 727,3	661 860,8	719 034,6
Закарпатський	1 094 380	1 211 902	1 446 423	1 658 976	1 489 958
Запорізький	2 931 027	2 292 805	2 980 861	3 377 248	3 080 638
Івано-Франківський	373 000,4	573 736,5	665 400,5	871 353,5	911 442,7
Київський	1 690 437	1 705 127	1 748 406	1 856 333	1 948 368
Кіровоградський	406 551,9	427 431,4	415 614,8	521 761	707 025,4
Луганський	257 771,8	435 726,5	233 904,7	202 920,8	152 851,1
Львівський	1 206 325	1 275 566	1 585 154	1 895 636	2 202 054
Миколаївський	1 603 064	1 666 363	1 900 646	2 112 586	2 152 519
Одеський	1 727 480	1 520 474	1 813 852	1 668 314	1 384 103
Полтавський	1 481 082	1 436 045	1 864 524	1 905 901	2 102 409
Рівненський	378 286,5	318 252	383 300,6	410 890,2	440 168,9
Сумський	606 604,7	542 240	672 733,3	802 120,7	883 366,5
Тернопільський	290 982,8	294 260,9	380 193,7	452 483,7	434 264,4
Харківський	1 311 587	1 027 843	1 191 537	1 278 985	1 415 061
Херсонський	238 440	246 567	289 153,3	269 932,7	268 128,7
Хмельницький	401 620,9	318 695,5	467 642,2	638 152	642 345,9
Черкаський	434 189,9	474 333,1	617 781,3	785 641,5	863 521,7
Чернівецький	108 294,5	119 319,1	149 780,6	200 132,6	213 837,3
Чернігівський	55 1601,7	432 794,5	625 068,7	754 951,9	807 323,7
м. Київ	8 742 884	8 568 787	9 738 299	10 248 192	12 491 401
Всього по Україні	37 849 780	36 263 390,3	4 3152 364,7	47 291 710	49 997 848,2

Примітка: дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькому та Луганському регіонах

подарства, найбільший дисбаланс у торгівлі утворюється за рахунок торгівлі товарами категорії «Мінеральні ресурси».

Задля визначення зовнішньоекономічної діяльності України на кінець 2021–2022 років було спрогнозовано показники експорту та імпорту.

Так, за допомогою трендових моделей було наведено прогнозну оцінку про розвиток досліджуваного процесу на майбутній проміжок часу. Визначення прогнозних даних проводилось на основі часового ряду показників, до яких належать одновимірні методи, що базуються на екстраполяції, тобто дають можливість продовження на майбутнє тенденції, що спостерігалася в минулому. За такого підходу передбачається, що прогнозований показник формується під впливом великої кількості фак-

торів, які або виділити неможливо, або щодо яких відсутня інформація.

Вихідні значення для прогнозування експорту та імпорту по Україні загалом наведені в табл. 3 [2; 4].

Аналіз динаміки фактичних показників та вибір рівняння тренду передбачають побудову трендів для кожного фактичного показника з визначенням показника детермінації R^2 , який відображає ступінь наближення тренду до динаміки фактичних показників (збільшення ступеня рівняння тренду забезпечує підвищення R^2 , але отримані результати іноді суперечать економічному змісту показників, що аналізуються).

Розрахунок прогнозованих значень абсолютних показників здійснюється шляхом підстановки у рівняння трендів порядкових номерів прогнозованих періодів (2021–2022 роки)

Таблиця 3

Обсяг експорту та імпорту бізнесу по Україні загалом за 2015–2019 роки, тис. дол. США

Показник	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Експорт	37 849 780	36 263 390,3	43 152 364,7	47 291 710	49 997 848,2
Імпорт	32 502 121	36 763 652,5	45 884 851,3	53 144 032	57 170 157,8

Примітка: без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькому та Луганському регіонах; фактичні дані за 2020 рік відсутні на офіційних джерелах

Таблиця 2

Обсяги імпорту товарів за регіонами України за 2015–2019 роки, тис. дол. США

Регіон	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
ІМПОРТ					
Вінницький	266 668,6	299 390,4	407 075,5	563 048,7	631 638,3
Волинський	622 087,5	1 130 757	1 334 974	1 368 504	1 455 943
Дніпропетровський	3 225 259	3 443 566	4 609 551	5 264 893	5 522 188
Донецький	1 202 633	1 110 777	2 033 912	2 247 214	2 224 442
Житомирський	246 377,7	336 693	449 904,4	531 984,2	568 590,4
Закарпатський	1 011 507	1 133 381	1 341 736	1 515 820	1 471 227
Запорізький	1 085 451	998 432	1 328 178	1 762 838	1 529 754
Івано-Франківський	294 496,8	405 969,7	637 204,4	833 540,8	831 778,5
Київський	2 587 044	2 951 643	3 404 075	3 642 342	4 112 296
Кіровоградський	105 420,5	183 997,8	236 115	263 055,7	250 126,2
Луганський	318 426,2	357 396,1	273 151,6	285 036	252 961,3
Львівський	1 447 945	1 699 412	2 180 388	2 707 301	3 087 739
Миколаївський	574 741,1	685 781,5	781 715,6	740 041,3	988 468,5
Одеський	967 276	1 231 361	1 427 931	1 546 964	1 881 084
Полтавський	814 488,8	842 723,6	1 149 719	1 359 553	1 360 177
Рівненський	202 338,5	254 974,3	341 245,3	298 790,4	382 551,2
Сумський	403 547,9	436 915,6	551 131,3	723 283	656 521,1
Тернопільський	259 432,7	274 896,3	351 695,2	419 019,5	450 079,8
Харківський	1 284 946	1 489 451	1 619 369	1 738 891	1 745 801
Херсонський	140 901,5	166 342	201 428	327 736,7	407 103,5
Хмельницький	259 270,4	331 906,5	414 264,3	446 557,1	563 970,4
Черкаський	228 094,4	291 226,2	403 227,5	398 120,2	477 387,1
Чернівецький	78 384,1	95 758,4	113 196,8	139 620,2	208 610
Чернігівський	379 972,4	473 944,1	445 058,4	483 320,3	419 383,5
м. Київ	14 495 411	16 136 957	19 848 605	23 536 558	25 690 337
Всього по Україні	32 502 121	36 763 652,5	45 884 851,3	53 144 032	57 170 157,8

Примітка: без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькому та Луганському регіонах

як змінних (бо період є основним параметром рівнянь, що відображають зміни показників у часі, тоді як результатом є значення показника, для визначення якого застосовується тренд).

Для розрахунку прогнозованих значень показників експорту та імпорту буде використано фактичні дані за період 2015–2019 років. Термін розрахунку прогнозованих значень становитиме 2 роки, а саме 2021–2022 роки. Однак запропонована методика дає можливість визначення результатів також для інших перспективних періодів.

Вибір рівнянь для побудови трендів здійснювався між логарифмічними, ступеневими, експоненціальними або лінійними залежностями. Задля ілюстрації застосування трендового аналізу доцільно навести приклад побудови тренду у графічному вигляді з відповідним рівнянням та показником апроксимації R^2 , що застосовується для оцінювання відповідності тренду фактичним змінам певного показника. Як і в попередньому випадку, доцільно представити рівняння трендів.

Тренд для визначення показника експорту та імпорту визначається таким чином (рис. 5, 6).

Доцільно представити рівняння трендів для експорту та імпорту бізнесу України (табл. 4).

Таблиця 4

Результати визначення прогнозованих показників для експорту та імпорту, 2020–2022 роки

Показник	Рівняння тренду	R^2
Експорт	$y = 4E+06x + 3E+07$	0,8959
Імпорт	$y = 7E+06x + 3E+07$	0,9833

В табл. 4 представлено лінійні залежності, де параметр апроксимації R^2 є найбільшим, що говорить про адекватність застосування моделі. Так, розбіжності у значеннях параметру апроксимації R^2 пояснюються нестабільністю змін абсолютних показників, а також тим, що річна фактична інформація представлена у відкритому доступі лише за п'ятирічний період.

Для розрахунку перспективних показників необхідно підставити у рівняння тренду номер перспективного періоду (7 або 8 для 2021 або 2022 року). Результати розрахунків наведено нижче (табл. 5).

На рис. 7 представлено значення бізнесу експорту та імпорту України за минулі 2015–2019 роки та на прогнозований період 2021 року й 2022 року.

Фактичні дані за 2020 рік відсутні на офіційних джерелах Державної служби статисти-

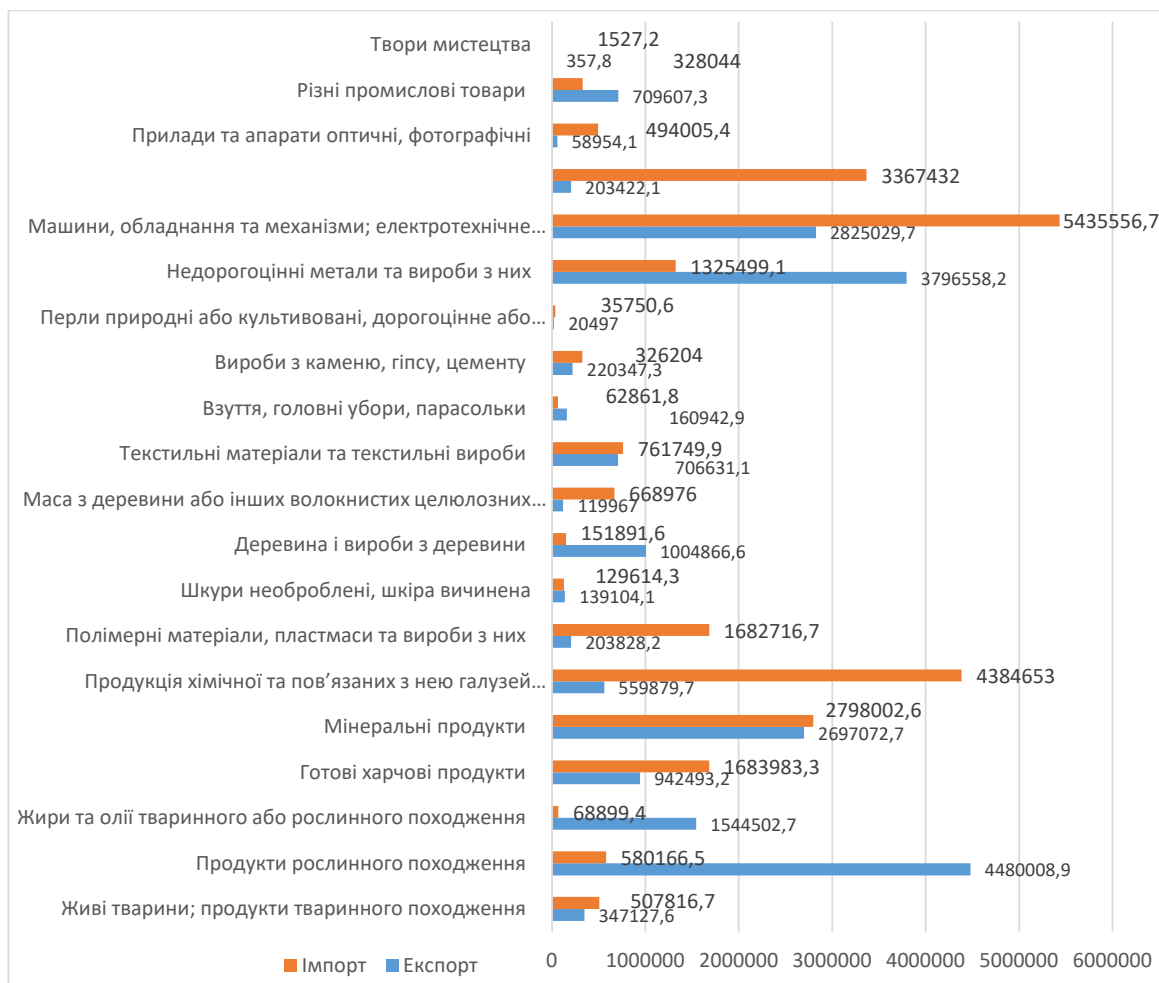

Рис. 4. Товарна структура торгівлі товарами України (тис. дол. США)

Примітка: без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькому та Луганському регіонах

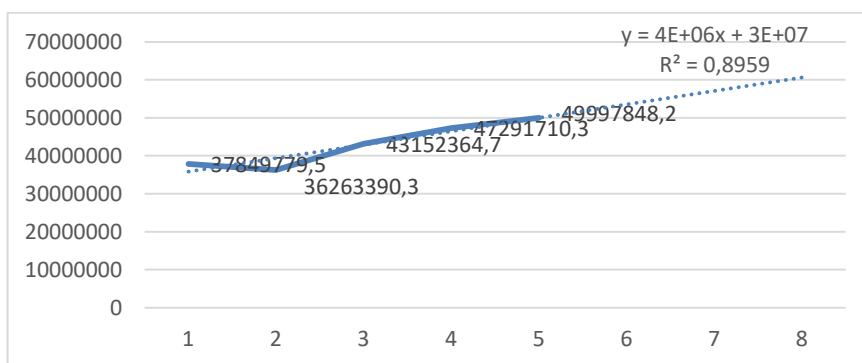

Рис. 5. Тренд для визначення показника експорту

ки України, тому під час прогнозу їх не враховували. Так, аналіз динаміки експорту та імпорту України, наведений на рис. 7, показує, що з 2017 року імпорт значно перевищує експорт, така ситуація прогнозована і на майбутній 2022 рік. Відомо, що коли імпорт перевищує експорт, то сальдо зовнішньої торгівлі є негативним (-24 000 000 тис. дол. США у 2022 році).

Висновки. Отже, зовнішньоекономічна діяльність країни є одним із головних напрямів

Таблиця 5

Перспективні значення питомої дохідності, тис. дол. США

Показник	2021 рік	2022 рік
Експорт	58 000 000	62 000 000
Імпорт	79 000 000	86 000 000

Примітка: без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькому та Луганському регіонах

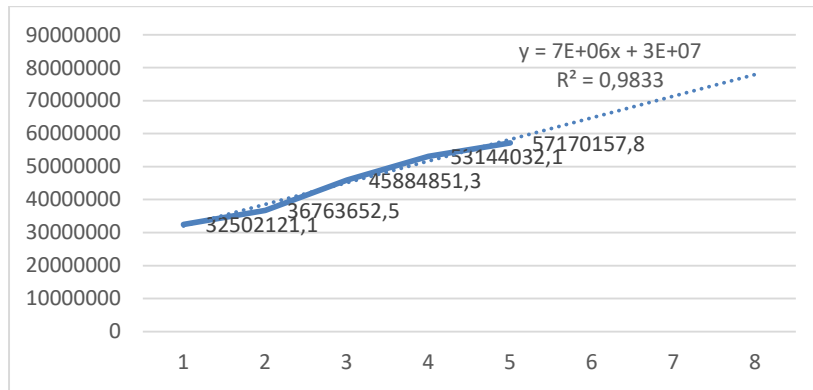

Рис. 6. Тренд для визначення показника імпорту

розвитку багатьох сучасних держав, в тому числі України.

Ефективність міжнародної торгівлі є одним із головних показників, що характеризують рівень розвитку держави, оскільки вона впливає на усі макроекономічні показники та дає змогу збільшувати ефективність використання ресурсів за рахунок виробництва товарів, у виробництві яких країна має конкурентні переваги.

На жаль, ефективність зовнішньої торгівлі України перебуває на досить низькому рівні. Сальдо зовнішньої економічної діяльності Укра-

їни менше нуля за рахунок перевищення імпорту товарів над їх експортом, частина цього дисбалансу гаситься за рахунок торгівлі послугами та прямих інвестицій в Україну.

Зовнішньоекономічна діяльність країни є одним із головних напрямів розвитку багатьох сучасних держав, джерелом товарів, виробництва яких неможливо всередині країни, а також доходів від експортно-імпортних операцій для багатьох держав, де з певних причин відсутні виробничі процеси, зовнішньоекономічна діяльність – єдиний спосіб забезпечення себе

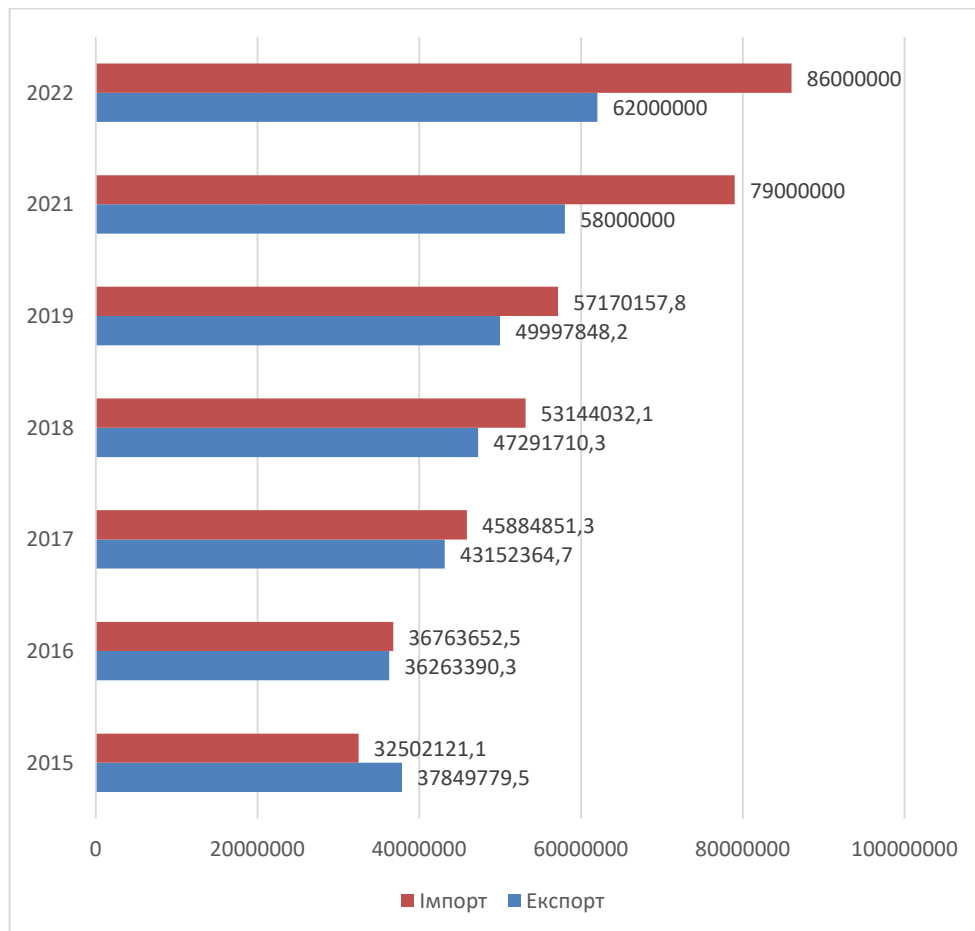

Рис. 7. Динаміка зміни бізнесу експорту та імпорту України за 2015–2022 роки, тис. дол. США

необхідними товарами. У зв'язку з прагненням України стати повноправним членом міжнародного співробітництва та товарообміну, налагодити економічне співробітництво з іноземними партнерами обсяги здійснення зовнішньоекономічних операцій досить сильно збільшилися за останні роки.

Таким чином, нині одним із ключових завдань уряду повинен бути системний перегляд зовнішньоторговельної політики. Так, у рамках системи угод Світової Організації Торгівлі існує величезний арсенал інструментів і механізмів формування торговельної політики. Для подолання системних дисбалансів у зовнішній торгівлі потрібно спростити процедури торгівлі, а також переглянути митно-тарифні зобов'язання для України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гращенко І.С., Остапенко Т.Г., Прищепя Н.П., Онопрієнко О.Д. Сучасна українська економіка: стан і проблеми розвитку. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 5/1. С. 27–30.
2. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 12.03.2021).
3. Кулицький С.В. Зовнішня торгівля України: стан, проблеми й перспективи. *Україна: події, факти, коментарі*. 2018. № 10. С. 39–52.
4. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 12.03.2021).
5. Оляднічук Н.В., Підлубна О.Д. Облік експортно-імпортних операцій. *Облік і фінанси*. 2017. № 1(75). С. 48–56.
6. Павлов О.І., Самофатова В.А., Кулаковська Т.А. та ін. Зовнішньоекономічна діяльність України в системі глобалізаційних конкурентних відносин: агропродовольчий вимір : монографія. Одеса : Астропринт, 2019. 272 с.
7. Талавіра Є.В. Сучасні тенденції регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах глобалізації. *Ефективна економіка*. 2014. № 9.
8. Dymchenko O., Rudachenko O. Trade activity of Ukraine: features of export and import. *The driving force of science and trends in its development* : collection of scientific papers "SCIENTIA" with Proceedings of the International Scientific and Theoretical Conference (Vol. 1), January 29, 2021. Coventry, United Kingdom : European Scientific Platform. P. 51–53.
9. Hrashchenko I., Krasniuk S. Problems of European integration. *Трансформація міжнародних економічних відносин: сучасні виклики, ризики, можливості та перспективи*. Riga, Latvia : ISMA University, 2017. P. 94–104.

REFERENCES:

1. I.S. Hrashchenko, T.H. Ostapenko, N.P. Pryshchepa, O.D. Onopriienko (2018) Suchasna ukrainska ekonomika: stan i problemy rozvytku [Modern Ukrainian economy: state and problems of development]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, no. 5/1, pp. 27–30.
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (accessed 12 March 2021).
3. Kulytskyi S.V. (2018) Zovnishnia torhivlia Ukrainy: stan, problemy y perspektyvy [Foreign trade of Ukraine: status, problems and prospects]. *Ukraina: podii, fakty, komentari*, no. 10, pp. 39–52.
4. Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy. URL: <https://www.me.gov.ua> (accessed 12 March 2021).
5. Oliadnichuk N.V., Pidlubna O.D. (2017) Oblik eksportno-impornykh operatsii. *Oblik i finansy*, no. 1(75), pp. 48–56.
6. Pavlov O.I. (2019) Zovnishnoekonomichna diialnist Ukrainy v systemi hlobalizatsiinykh konkurentnykh vidnosyn: ahroprodovolchyi vymir: monohrafiia [Foreign economic activity of Ukraine in the system of globalization competitive relations: agri-food dimension: monograph]. avt.: O.I. Pavlov, V.A. Samofatova, T.A. Kulakovska [ta in.]. Odesa: Astroprint, 272 p.
7. Talavira Ye.V. (2014) Suchasni tendentsii rehuliuвання zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv v umovakh hlobalizatsii [Modern trends in the regulation of foreign economic activity of enterprises in the context of globalization]. *Efektivna ekonomika*, no. 9.
8. Dymchenko O., Rudachenko O. Trade activity of Ukraine: features of export and import. The driving force of science and trends in its development: collection of scientific papers "SCIENTIA" with Proceedings of the International Scientific and Theoretical Conference (Vol. 1), January 29, 2021. Coventry, United Kingdom: European Scientific Platform, pp. 51–53.
9. Hrashchenko I., Krasniuk S. (2017) Problems of european integration. *Transformatsiia mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn: suchasni vyklyky, ryzyky, mozhlyvosti ta perspektyvy*. Riga, Latvia: ISMA University, pp. 94–104.